

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Електронне видання

П Л А Н И
СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ І ЗАВДАННЯ
ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА
УКРАЇНИ»

Харків
2022

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

Електронне видання

П Л А Н И
СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ І ЗАВДАННЯ
ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА
УКРАЇНИ»

для студентів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
спеціальності 051 «Економіка»
спеціалізації «Бізнес-економіка»
заочної форми навчання

**Харків
2022**

Плани семінарських занять і завдання для самостійної роботи з навчальної дисципліни «Історія та культура України» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» спеціалізації «Бізнес-економіка» заочної форми навчання / уклад. В. Д. Гончаренко, С. Л. Гоцуляк. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2022. 13 с.

У к л а д а ч і : В. Д. Гончаренко,
С. Л. Гоцуляк

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2022

Тема 1. Виникнення й формування української державності
(2 год)

П л а н

1. Формування державності у східних слов'ян. Утворення Київської Русі. Теорії походження Київської Русі.

2. Піднесення й розквіт Києво-Руської держави (кінець X–перша третина XII ст.).

3. Соціально-економічний і політичний устрій, духовне життя і культура Київської Русі (фольклор, література, освіта, музика, архітектура, образотворче мистецтво).

4. Місце і роль Києво-Руської держави в історії Європи.

Тема 2. Україна у складі двох імперій у кінці XVIII ст. – на поч. XX ст.
(2 год)

П л а н

1. Політичні й економічні наслідки остаточної втрати української автономії.

2. Адміністративно-територіальний поділ українських земель у складі Російської імперії на початку XIX ст.

3. Роль Кирило-Мефодіївського товариства у національно-духовному відродженні.

4. Реформи 60–70-х років XIX ст. (селянська, судова, міська, земська, фінансова, цензурна, військова).

5. Західноукраїнські землі у складі Австрійської імперії й Австро-Угорської імперії.

6. Національно-визвольний рух: громадники, народовці, марксисты, соціал-демократи (кін. XIX – поч. XX ст.).

7. Культура України у кінці XVIII ст. – на поч. XX ст.

8. Таємні й революційні товариства на території українських земель.

Тема 3. Україна у період національно-визвольних змагань (1917-1921 рр.)
(2 год)

П л а н

1. Лютнева революція 1917 р. у Петрограді й піднесення національно-визвольного руху в Україні. Утворення Української Центральної ради.

2. Універсали Української Центральної Ради: причини прийняття і зміст. Конституція УНР.

3. Українська гетьманська держава Павла Скоропадського.

4. Директорія. Причини поразки Української революції 1917–1921 рр.

5. Західноукраїнська Народна Республіка. Акт злуки УНР та ЗУНР.

6. Новітні тенденції культури за часів УНР, Гетьманату, Директорії УНР і ЗУНР.

7. Причини поразки національної революції.

С п и с о к л і т е р а т у р и

Барановська Н. Україна: утвердження незалежної держави (1991–2001). Київ: Альтернативи, 2001. 703 с.

Бойко О. Д. Історія України: посібник. Вид. 2-ге, допов. Київ: Вид. центр «Академія». 2002. 656 с. URL: https://ftfsite.ru/wp-content/files/istorija_ukrajiny_bojko.pdf.

Брайчевський М. Ю. Походження Русі. Київ: Наук. думка, 1968. 228 с. URL: http://history.org.ua/LiberUA/BrPokhRusi_1968/BrPokhRusi_1968.pdf.

Верстюк В. Ф. Українська Центральна Рада: навч. посібник. Київ: Заповіт, 1997. 344 с. URL: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S2

[IP01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0014903.](#)

Висоцький О. Ю. Історія української культури: навч. посібник. Дніпропетровськ: НМетАУ, 2009. 130 с. URL: http://www.dut.edu.ua/uploads/1_671_24484121.pdf.

Греченко В. А. Історія та культура України: підручник. Харків: Нац. ун-т внутр. справ, 2017. 441 с. URL: http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/POSIBNIKI_2020/Istoriia_ta_kultura_Ukrain_Hrechenko_2017.pdf.

Денисенко Г., Денисенко О. Культурна спадщина про Першу світову війну у формуванні історичної пам'яті в сучасній Україні. *Україна ХХ століття: культура, ідеологія, політика*. 2015. Вип. 20. С. 372–381. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uxxs_2015_20_34.

Директорія, Рада Народних Міністрів Української Народної Республіки 1918–1920: документи і матеріали: у 2-х т. / ред. кол.: В. Верстюк (відп. ред.), О. Бойко, Р. Пиріг, Н. Маковська. Т. 1. Київ: Вид-во імені Олени Теліги, 2006. 688 с. (Джерела до вивчення історії Української революції) URL: <http://resource.history.org.ua/item/0008979>.

Директорія, Рада Народних Міністрів Української Народної Республіки 1918–1920: документи і матеріали: у 2-х т. / ред. кол.: В. Верстюк (відп. ред.), О. Бойко, Р. Пиріг, Н. Маковська. Т. 2. Київ : Вид-во імені Олени Теліги, 2006. 744 с. (Джерела до вивчення історії Української революції) URL: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0008993.

Дорошенко Д. І. Нарис історії України: в 2-х т. 2-ге вид. Київ: Глобус, 1992. Т. 1: До половини ХVІІ століття. 238 с. URL: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0007280.

Історія та культура України: навч. посібник / уклад.: Г. Г. Дедурін, С. Ю. Іванов, І. В. Чорний. Харків: ХНУВС, 2017. 108 с. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/1854/istoriya_t_a_kul_tura_ukrayini_navch_posi.pdf?sequence=2&isAllowed=y.

Історія України: Хрестоматія / упоряд. В. М. Литвин; відп. ред. В. А. Смолій. Київ: Наук. думка, 2013. 1056 с. URL: <http://resource.history.org.ua/item/0010233>.

Історія української культури: підручник / за ред. В. О. Лозового. Харків: Право, 2013. 368 с.

Історія цивілізації. Україна. / Н. С. Абашина, М. Ю. Відейко, О. В. Гопкало та ін. Т. 1. Від киммерійців до Русі (X ст. до н.е. – IX ст.). Харків: Фоліо. 2019. 586 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Abashyna_NS/Istoriia_tsyvilizatsii_Ukraina_Tom_1_Vid_kimmeriitsiv_do_Rusi_X_st_do_n_e_IX_st.pdf?PHPSESSID=4k5u4pobuhgl6p34dhcgf05uh1.

Кирило-Мефодіївське товариство: у 3-х т. Київ: Наук. думка, 1990. Т. 1. 544 с. URL: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0012913.

Нагаєвський І. Історія Української держави двадцятого століття. Київ: Укр. письменник, 1993. 413 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Nahaievskiyi_Isydor/Istoriia_Ukrainskoi_derzhavy_dvadtsiatoho_stolittia/.

Пиріг Р. Я. Діяльність урядів гетьманату Павла Скоропадського: персональний вимір. Київ: Інститут історії України НАН України. 2016. 518 с. URL: <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-02-7761-8/978-966-02-7761-8.pdf>.

Полянський О. Західна Україна у двох революціях: 1848–1918. Тернопіль: Джура, 1998. 52 с.

Рум'янцев В. Лютнева революція 1917 року і створення Українського парламенту – Центральної Ради (до 90-річчя створення Центральної Ради). *Вісник Академії правових наук*

України. 2007 р. № 1 (48). 2007. С. 101–108. URL: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/5014/1/Rymyncev_101.pdf.

Тимченко Р. В. Відносини Української Народної Республіки й Західноукраїнської Народної Республіки (листопад 1918 – квітень 1920 рр.) Київ: Інститут історії України. 2013. 347 с. URL: <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-02-6912-5/978-966-02-6912-5.pdf>.

Тищик Б. Західно Українська Народна Республіка (1918–1923). Історія держави і права. Львів: Тріада плюс, 2004. 392 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Tyschuk_Borys/Zakhidno_Ukrainska_Narodna_Respublika_19181923_Istoriia_derzhavy_i_prava/.

Українська державність: історико-правові нариси / за заг. ред. В. А. Смолія. Київ: Юрид. вид-во «Право України», Всеукраїнська правозахисна організація «Меморіал» ім. Василя Стуса. 2021. 976 с.

Український національно-визвольний рух. Березень-листопад 1917 року. Документи і матеріали. Київ: Вид-во ім. Олени Теліги. 2003. 1024 с. URL: <http://resource.history.org.ua/item/0008976>.

Шевченко В. М. Реформи 1860–1890-х рр. у Російській імперії: сучасне трактування. *Український історичний журнал*. 2013. № 5. С. 117–123. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/107179/09-Shevchenko.pdf?sequence=1>.

Юшков С. В. Нариси з історії виникнення і початкового розвитку феодалізму в Київській Русі / відп. ред. В. А. Смолій. Київ: Наук. думка, 1992. 352 с. URL: <http://litopys.org.ua/yushkov2/yush.htm>.

Завдання для самостійної роботи
(170 год.)

Наведені нижче питання опрацьовуються самостійно

1. Виникнення й функції культури на території України (8 год.).
2. Предмет і методи історії України (8 год.).
3. Найдавніша історія України (6 год.).
4. Проукраїнський етнос (6 год.).
5. Трипільська культура та її вплив на побут і мистецтво східних слов'ян. (6 год.).
6. Культури кіммерійців, скіфів і сарматів (6 год.).
7. Відмова від язичництва. Родоначальник християнського гуманізму Володимир Мономах (6 год.).
8. Реформи князя Володимира Великого (6 год.).
9. Боротьба українського народу із золотоординським ігом (4 год.).
10. Загарбання українських земель іноземними державами у XIV–XVI ст. (6 год.).
11. Козацька християнська демократична республіка (4 год.).
12. Роль українського козацтва в історії України (6 год.).
13. Феномен українського бароко (6 год.).
14. Адміністративно-територіальний устрій українських земель у складі Російської та Австро-Угорської імперій (4 год.).
15. Відсутність перспектив: політичного, соціально-економічного та духовно-культурного розвитку в Україна у складі Російської та Австро-Угорської імперій (4 год.).
16. Західноукраїнські землі у другій половині XIX ст. (6 год.).
17. Карпатська Україна у 1938–1939 роках (2 год.).
18. Україна в умовах політичної та економічної лібералізації суспільства (1953 – 1964 рр.) (4 год.).

19. Демократизація суспільно-політичного життя (1985–1991 рр.). Утворення політичних партій і рухів в Україні у період перебудови (6 год.).

20. Початок розпаду СРСР (2 год.).

21. Передумови проголошення незалежності України (8 год.).

22. Політичний і соціально-економічний розвиток незалежної України – досягнення і проблеми (10 год.).

23. Україна в умовах глобалізації. Науково-технічний прогрес й економічне співробітництво. Основні чинники й особливості розвитку культури в Україні (10 год.).

Підготуйте розгорнуті відповіді на питання

1. Проведіть дослідження «Повісті минулих літ» і виявіть територію розселення племінних союзів (4 год.).
2. Яке місце й роль Київської Русі й Галицько-Волинської держави в історії України? (4 год.).
3. Виокремте основні теорії походження Київської Русі (4 год.).
4. Визначте й охарактеризуйте редакції Руської Правди (4 год.).
5. Назвіть види злочинів і відповідальність за них згідно зі статтями Руської Правди (4 год.).
6. Наведіть періодизацію державного розвитку Галицько-Волинської держави (4 год.).
7. Виявіть позитивні риси Люблінській унії 1596 р. для України (4 год.).
8. Чому у 1917–1921 рр. одночасно існувало кілька держав: Українська Народна Республіка, Українська Соціалістична Радянська Республіка, Західноукраїнська Народна Республіка? (4 год.).
9. Проаналізуйте наслідки всеукраїнського референдуму (4 год.).

Питання для підсумкового контролю

1. Предмет, завдання й періодизація курсу «Історія та культура України».
2. Наукове визначення поняття «культура».
3. Основні функції культури.
4. Формування людської цивілізації на території України. Періодизація первісного суспільства.
5. Перші етнічні утворення на території України: кіммерійці, скіфи, сармати, готи, гуни.
6. Античні міста-держави Північного Причорномор'я.
7. Походження слов'ян: венеди, анти, склавини. Їх розселення, заняття, суспільний устрій, побут, звичаї.
8. Походження українського народу й становлення його державності. Етнонім «Україна». Національна символіка.
9. Виникнення і становлення Києво-Руської держави.
10. Хрещення Русі та його історичне значення для розвитку української культури.
11. Політичний устрій і соціально-економічний розвиток Києво-Руської держави.
12. Політична роздробленість Києво-Руської держави: причини і наслідки.
13. Утворення й розвиток Галицько-Волинської держави і її роль в історії української державності.
14. Соціально-політичні й культурні особливості Галицько-Волинської держави.
15. Загарбання українських земель іноземними державами у XIV–XVI ст. Кревська (1385) й Люблінська (1569) унії.
16. Політичне, соціально-економічне становище й духовно-культурний розвиток українських земель у XIV–XVI ст. Берестейська унія (1596).
17. Становлення української культури XIV – середини XVII ст. як синтез здобутків візантійської та західно-європейської культур (архітектура, образотворче мистецтво, музика та театр).

18. Виникнення та феномен українського козацтва: військова організація та військове мистецтво.

19. Військові дії у 1648–1653 рр. Зборівський і Білоцерківський мирні договори.

20. Особливості українського бароко.

21. Утворення Української гетьманської козацької держави середини XVII ст. Її політичний й адміністративно-територіальний устрій, економічні відносини.

22. Переяславська угода і Березневі статті (1654), їх наслідки для України.

23. Соціальні рухи в Україні: гайдамацтво, Коліївщина, опришківство.

24. Політичне становище й соціально-економічний розвиток України у складі Російської імперії та Австрійської монархії наприкінці XVIII ст. – першій половині XIX ст.

25. Національне відродження в Україні в першій чверті XIX ст. Масонський та декабристський рухи.

26. Кирило-Мефодіївське товариство в історії суспільно-політичного руху й культури України.

27. «Руська трійця» в історії суспільно-політичного руху й культури України.

28. Західноукраїнські землі в Європейській демократичній революції 1848 року.

29. Скасування кріпосного права на західно- і східноукраїнських землях.

30. Особливості політичного й соціально-економічного розвитку українських земель у складі Російської та Австро-Угорської імперій у другій половині XIX ст.

31. Суспільно-політичне життя й національний рух в Україні у другій половині XIX ст.

32. Українська культура другої половини XIX ст.

33. Утворення Української Центральної Ради, її національний, соціальний і партійний склад та програма.

34. Утворення Генерального секретаріату, його діяльність.

35. Універсали Української Центральної Ради й проблеми розбудови Української держави. Проголошення Української Народної Республіки.

36. Брест-Литовський мирний договір УНР із Центральними державами: досягнення і прорахунки.

37. Гетьманський переворот і прихід до влади Павла Скоропадського. Утворення гетьманського уряду, його склад і програмні документи.

38. Прихід до влади Директорії, її склад, соціально-економічна й політична програми.

39. Листопадова національно-демократична революція (1918) і виникнення Західноукраїнської Народної Республіки.

40. Акт злуки УНР і ЗУНР (1919), проблеми соборності України.

41. Новітні тенденції культури за часів Гетьманату, Директорії УНР і ЗУНР.

42. Створення рад робітничих, солдатських і селянських депутатів в Україні після Лютневої революції 1917 р.

43. Причини переходу до нової економічної політики (НЕП). Впровадження та реалізація НЕП в Україні. Входження України до складу СРСР.

44. Зміни у законодавстві і проведення кодифікації.

45. Політика українізації, її суть і наслідки.

46. Індустріалізація й колективізація в УСРР: причини і наслідки.

47. Голодомор 1932–1933 рр. – геноцид українського народу.

48. Масові політичні репресії 1920–1930-х років більшовицького режиму в УСРР.

49. Культура в системі суспільних відносин 1920–1930-х рр. Трагічна доля української інтелігенції.

50. Соціально-економічне й національно-політичне становище Західної України. Діяльність національно-патріотичних організацій.

51. Духовно-культурне становище західноукраїнських земель у міжвоєнний період (1921–1938).

52. Національне й міжнародне засудження тоталітарно-репресивного режиму.

53. УРСР у повоєнні роки (1945–початок 1950-х рр.): відбудова народного господарства, голод 1946–1947 рр., зовнішньо-політична діяльність.

54. УРСР на початку 1950-х рр.: суперечливий характер суспільно-політичного життя. Боротьба з українським націоналізмом.

55. УРСР в період десталінізації (1956–1964). «Хрущовська відлига». Соціально-економічний розвиток та суспільно-політичне життя.

56. УРСР в роки «брежнєвського застою» (1964 – початок 1980-х рр.). Сповільнення темпів економічного розвитку. Політика русифікації.

57. Економічні реформи 1960-х років, причини їх згорання.

58. Дисидентський і правозахисний рухи. Шістдесятники.

59. Релігійне дисидентство. Боротьба за реалізацію прав і свобод віруючих в Україні.

60. Посилення застійних тенденцій в політичному та соціально-економічному житті УРСР в 1970-х роках.

61. Соціально-політичний розвиток України в 1970 – 1980-ті рр.

62. Особливості культурного розвитку України в 1970 – 1980-х рр.

63. «Горбачовська перебудова» та її вплив на суспільно-політичні й економічні процеси в Україні. Активізація національного руху.

64. Вплив реалізації політики «перебудови» на українську культуру.

65. Декларація про державний суверенітет УРСР (1990). Акт проголошення незалежності України (24 серпня 1991 р.). Всеукраїнський референдум (1 грудня 1991 р.).

66. Прийняття Конституції України 1996 р., її зміст.

Навчальне видання

Електронне видання

П Л А Н И
СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ І ЗАВДАННЯ
ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА
УКРАЇНИ»

для студентів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
спеціальності 051 «Економіка»
спеціалізації «Бізнес-економіка»
заочної форми навчання

У к л а д а ч і: ГОНЧАРЕНКО Володимир Дмитрович,
ГОЦУЛЯК Світлана Леонідівна

Відповідальний за випуск *В. Д. Гончаренко*

Редактор *О. І. Борисенко*
Комп'ютерна верстка *Ю. Г. Бойко*